

УДК 349.422

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИРОБНИЦТВА ОРГАНІЧНОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ ©

О.Ф. МЕЛЬНИЧУК,
доктор юридичних наук, доцент,
декан факультету менеджменту
та права,

М.О. МЕЛЬНИЧУК,
кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри права,
Вінницький національний
аграрний університет
(м. Вінниця)

Проаналізовано нормативно-правові акти, які регулюють відносини у сфері виробництва та обігу органічної сільськогосподарської продукції. Вказано на переваги легальної дефініції "виробництво органічної продукції (сировини)" у порівнянні з європейськими стандартами у цій галузі. Запропоновано внести зміни до Закону України "Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини", спрямовані на усунення колізій у частині суб'єктів його дії. Рекомендовано унормувати заходи держави щодо підтримки виробництва та обігу органічної продукції. Обґрунтовано потребу законодавчого врегулювання державного та громадського контролю у цій сфері. Доведено необхідність запровадження юридичної відповідальності операторів на ринку органічної продукції, введеної в обіг або реалізованої з порушенням вимог законодавства, у вигляді штрафу та конфіскації цієї продукції, а органу сертифікації органічної продукції – шляхом виключення його з Реєстру операторів та позбавлення права зайняття такою діяльністю.

Ключові слова: органічна продукція, виробництво, обіг, сировина, правове регулювання, європейські стандарти, юридична відповідальність.

Рис. 1. Літ. 16.

Постановка проблеми. На шляху до інформаційного суспільства та високорозвинених сучасних технологій людство, на жаль, не позбулося загроз, пов'язаних із станом здоров'я, продовольчою безпекою та охороною навколишнього природного середовища. Ці виклики примушують українців, хоча й поволі, усвідомлювати необхідність зміни системи сільськогосподарського виробництва, мінімізувавши її негативний вплив на довкілля, потребу забезпечення здорового харчування, підвищення конкурентоспроможності національної сільськогосподарської продукції. Загальновідомо, що саме органічне сільськогосподарське виробництво, виконуючи соціальну, екологічну та економічну функції, має низку переваг. Воно гарантує споживачеві якість і безпечність сільськогосподарських продуктів "від поля до столу", сприяє розвитку

© О.Ф. МЕЛЬНИЧУК, М.О. МЕЛЬНИЧУК, 2017

підприємництва на селі та створенню робочих місць, конкурентоспроможності сільськогосподарської органічної продукції та розширенню ринків її збуту, зменшує негативний вплив на довкілля, забезпечує охорону повітряних, водних і земельних ресурсів та загалом сталий розвиток сільських територій. Не випадково у світі зростає виробництво органічної сільськогосподарської продукції. За даними Науково-дослідного інституту біоземлеробства (FiBL) та Міжнародної федерації органічного сільськогосподарства (IFOAM), якщо у 1999 р. під органічними сільськогосподарськими культурами було зайнято 4,1 млн гектарів землі, то у 2015 р. – 39,7 млн. Тенденції до збільшення сільськогосподарських посівів органічної продукції спостерігаються і в Україні, яка увійшла до 20-ти країн, що мають найбільші площі сертифікованих земель. Зокрема, якщо у 2012 р. їх площа становила 272,850 га, то в 2015 р. – 410,550 га. Збільшилась і кількість сертифікованих виробників органічної сільськогосподарської продукції. Так, коли в 2015 р. їх було 210 [1], то наразі зареєстровано 454 операторів органічної продукції [2]. Враховуючи важливість органічної сільськогосподарської продукції для соціального, екологічного та економічного розвитку держави, а також світові та вітчизняні тенденції щодо зростання її виробництва і обігу, існує потреба наукового обґрунтування удосконалення його правового регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретична і практична значимість теми дослідження, міждисциплінарний характер інституту виробництва органічної продукції зумовлюють значний інтерес вчених, що представляють різні галузі науки – екологію, економіку, юриспруденцію тощо. Так науковому розв’язанню проблеми в аспекті продовольчої безпеки України та державної фінансової підтримки сільськогосподарських товаровиробників присвятили свої праці Г. М. Калетнік та Н. В. Пришляк [3]. Заслужують на увагу праці вчених, у яких розкрито стан і перспективи розвитку виробництва органічної сільськогосподарської продукції в Україні та зарубіжних країнах [4, 5, 6]. Значний внесок у висвітлення поняття органічної сільськогосподарської продукції, принципів її правового регулювання, статусу суб’єктів, які здійснюють її виробництво, зробили В. Корнієнко та В. Уркевич [7, с. 55-78]. Правове регулювання виробництва органічної сільськогосподарської продукції досліджували Н. Берлач [8], І. Дмитренко [9], С. Домбровський [10], В. Мельник [11], Т. Оверковська [12] та інші. Попри значний науковий інтерес до означеної проблеми наразі недостатньо уваги приділено питанню удосконалення правового регулювання виробництва органічної сільськогосподарської продукції в Україні. Тим більше, що досліджувана тема актуалізується в контексті розробки Міністерством аграрної політики та продовольства України проекту Закону України “Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції” (далі – Законопроект), який потребує громадського обговорення.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розкриття правового регулювання виробництва органічної сільськогосподарської продукції та формулювання пропозицій щодо його удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Спеціальне правове регулювання відносин у зазначеній сфері забезпечує базовий Закон України “Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини” від 3 вересня 2013 р. (далі – Закон). Важливо, що він розроблений з урахуванням вимог європейського законодавства – Постанови Ради (ЄС) №834/2007 від 28 червня 2007 р. “Про

органічне виробництво та маркування органічних продуктів та про скасування Регламенту (ЄС) № 2092/91”, Постанови Комісії ЄС 889/2008 від 5 вересня 2008 р. “Детальні правила щодо органічного виробництва, маркування і контролю для впровадження Постанови Ради (ЄС) №834/2007 стосовно органічного виробництва і маркування органічних продуктів”, Кодексу Аліментаріус “Керівні положення з виробництва, переробки, маркування та реалізації органічних продуктів”.

У ст. 1 Закону міститься легальне визначення поняття “виробництво органічної продукції (сировини)”, яке, на нашу думку, має перевагу, у порівнянні з дефініцією, що міститься у Постанові Ради (ЄС) №834/2007, а саме, окреслює заборони для застосування певних способів ведення органічного сільського господарства. Маємо на увазі заборону застосування хімічних добрив, пестицидів, ГМО, консервантів тощо. Позитивно оцінюємо конкретизацію законодавцем у ст. 15 Закону методів виробництва органічної продукції (сировини). Їх застосування виключає використання ГМО та його похідних, хімічно синтезованих речовин, консервантів, штучних барвників, гормонів, антибіотиків, ароматизаторів, стабілізаторів, підсилювачів смаку, стимуляторів росту, гідропонного виробництва, іонізуючого випромінювання для обробки органічної сировини або кормів, що використовуються під час виробництва органічної продукції.

Заслужує на увагу й те, що в аналізованій дефініції вказано суб’єктів – виробників органічної сільськогосподарської продукції (сировини), якими є фізичні та юридичні особи. Законодавець чітко визначив вимоги до суб’єктів: вони повинні пройти оцінку відповідності виробництва органічної продукції (сировини), отримати сертифікат та бути включеними до Реєстру виробників органічної продукції. Однак віднесення до операторів ринку органічної сільськогосподарської продукції фізичних осіб викликає дискусію серед науковців. Так, на думку В. Ю. Уркевича, виробниками органічної сільськогосподарської продукції можуть бути лише суб’єкти господарювання [7, с. 81]. Дійсно, в ст. 2 Закону вказано, що він поширюється на суб’єктів господарювання, які провадять господарську діяльність у сфері виробництва та обігу органічної продукції (сировини). Відповідно до ч. 2 ст. 55 Господарського кодексу України суб’єктами господарювання є юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку, а також громадян України, іноземців, осіб без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці. Оскільки фізичні особи не є суб’єктами господарювання, то очевидно, що у Законі існує колізія. Разом з тим, у законопроекті “Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції” оператором ринку органічної продукції вважається будь-яка юридична особа або фізична особа-підприємець, яка займається органічним виробництвом та/або обігом органічної продукції та включена до Реєстру операторів. Чи відповідає у такій редакції Законопроект європейським стандартам? Очевидно, що в частині віднесення до операторів фізичних осіб-підприємців, а не просто фізичних осіб – ні. Законопроект звужує можливості останніх, порівняно із чинним Законом та європейськими стандартами. Тому з метою усунення зазначених вище колізій щодо суб’єктів органічної продукції пропонуємо внести зміни до ст. 2 Закону, виклавши її у такій редакції: “1. Цей Закон регулює відносини у сфері виробництва та обігу органічної сільськогосподарської продукції (сировини). 2. Дія цього Закону не поширюється на

сільськогосподарську продукцію (сировину), призначену (вироблену) для особистого споживання”. У цьому разі положення ст. 2 не будуть суперечити абз. 2 ст. 1 Закону в частині її суб’єктів.

Через дороговартісність сертифікації та відсутність права на державну підтримку фізичним особам складно конкурувати з іншими на ринку органічної сільськогосподарської продукції (сировини). Адже право на бюджетну дотацію для розвитку сільського господарства та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції мають лише юридичні особи та фізичні особи-підприємці відповідно до Порядку розподілу бюджетної дотації для розвитку сільського господарства та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції у 2017 році. Не випадково на офіційному веб-сайті ТОВ “Органік стандарт”, що здійснює інспекцію та сертифікацію органічного виробництва, з 454 зареєстрованих операторів, за нашими підрахунками, лише 25 фізичних осіб. Вони, переважно, займаються бджільництвом, рідше – рослинництвом. У структурі операторів виробництва української органічної продукції переважають господарські товариства (57,10%), тоді як приватні підприємства становлять 23,60%, фізичні особи-підприємці – 10,30%, особисті селянські господарства – 4,50%, інші – 4,50% [5, с. 85].

Державна ж підтримка у сфері органічної сільськогосподарської продукції є вкрай важливою, адже її виробництво більш затратне у порівнянні з традиційними способами ведення сільського господарства. Скажімо, у світі державна підтримка органічного сільськогосподарського виробництва є поширеною практикою. У країнах ЄС фермери отримують субсидії від держави у формі прямих грошових виплат. Так у 2011 р. на виробництво сільськогосподарської органічної продукції Німеччини було витрачено 143 млн євро з державних фондів. У Швейцарії розмір грошових виплат під спеціальні культури (лікарські рослини, овочі) становив 970 євро з розрахунку на гектар; під олійні, зернові – 647 євро; під луки/пасовища – 162 євро. У Польщі та Молдові спеціально передбачені державні субсидії для переходу на органічне виробництво [13]. З огляду на викладене вважаємо, що питання державної підтримки виробникам сільськогосподарської органічної продукції в Україні потребує удосконалення правового регулювання та практичної його реалізації. У зв’язку з цим вбачаємо необхідність доповнити Закон положеннями, які б розкривали заходи держави, спрямовані на підтримку виробництва та обігу органічної продукції. Держава може надати пряму (бюджетні субсидії – дотації на продукцію, пільгові кредити на період конверсії) та непряму (заходи, спрямовані на надання допомоги у проходженні сертифікації, проведенні лабораторних досліджень, інформаційно-консультаційні послуги, страхування) підтримку [14, с. 45-46]. До речі, розробники Законопроекту обмежилися загальними формулюваннями щодо державної підтримки органічного виробництва на кшталт урегулювання цього питання у рамках загальнодержавних та регіональних програмах за рахунок і в межах видатків за бюджетними програмами. Крім того, невиважено обійшли увагою спеціальні принципи державної політики у сфері органічного виробництва.

Удосконалення нормативно-правового регулювання виробництва та обігу органічної продукції (сировини) передбачає прийняття детальних правил за певними напрямками, визначеними у ч. 3 ст. 14 Закону. Окремі з них вже затверджені Кабінетом Міністрів України та набули чинності, а саме: Детальні правила виробництва органічних морських водоростей від 30 вересня 2015 р., Детальні правила виробництва органічної продукції (сировини) аквакультури від 30 вересня

2015 р., Детальні правила виробництва органічної продукції (сировини) бджільництва від 23 березня 2016 р., Детальні правила виробництва органічної продукції (сировини) тваринного походження від 30 березня 2016 р., Детальні правил виробництва органічної продукції (сировини) рослинного походження від 31 серпня 2016 р. Проте відповідно до ч. 3 ст. 14 Закону необхідно унормувати ще низку відносин у цій сфері щодо: перевезення, зберігання та реалізації органічної продукції (сировини); збору дикорослих рослин, лісової продукції та водоростей; виробництва під час перехідного періоду; порядку переходу до виробництва органічної продукції (сировини); переліку, умов та допустимих обсягів використання неорганічної продукції, речовин, продукції, отриманої в перехідний період; переліку речовин, які забороняється використовувати при виробництві органічної продукції (сировини); допустимих обсягів та переліку неорганічної продукції, речовин, продукції, отриманої в перехідний період, які можуть у виключних випадках використовуватися при виробництві органічної продукції (сировини); критеріїв оцінки придатності сільськогосподарських угідь для виробництва органічної продукції (сировини). Детальні правила щодо вказаних напрямів повинно розробити Міністерство аграрної політики і продовольства України та подати на затвердження Кабінету Міністрів України.

За відсутності вказаних правил важливе значення мають загальні вимоги до зберігання, транспортування, реалізації, маркування органічної продукції, які, на нашу думку, вдало сформовані в Законі. Скажімо, відповідно до ч. 3 ст. 28 Закону забороняється реалізація та обіг органічної продукції, якщо вона вироблена особою, яка не отримала відповідного сертифіката відповідності, маркована з порушенням вимог законодавства України, не відповідає вимогам щодо пакування, транспортування, зберігання та реалізації. На жаль, в Законопроекті у порівнянні із Законом ці вимоги спрощені, що не сприятиме підвищенню якості органічної продукції. Так, закріплюючи вимоги до реалізації органічної продукції у ст. 31 Законопроекту, його розробники випустили із поля зору такий важливий етап, як пакування, транспортування, зберігання та реалізацію органічної продукції. Проте загальновідомо, що органічні методи повинні застосовуватися на усіх стадіях виробництва та обігу цієї продукції, тобто “від поля до столу”.

Важливо, що за чинним законодавством для позначення органічної продукції обов’язково має використовуватись державний логотип та відповідне маркування. Державний логотип та технічний його опис затверджений наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 25 грудня 2015 р. № 495. Графічне зображення державного логотипу складається з двох кругів жовтого та блакитного кольорів, які перетинаються і знаходять один на інший. Спільна площа для обох кругів має зелений колір та утворює фігуру у вигляді листка рослини. Під графічним зображенням державного логотипа розміщується напис, який складається зі слів "ОРГАНІЧНИЙ ПРОДУКТ" або його еквівалента англійською мовою "ORGANIC PRODUCT" (рис. 1.).

Державний логотип може наноситися на будь-яку упаковку, етикетку (стікер), споживчу тару, контретикетку, кольєретку, ярлик, пробку, листок-вкладиш, документ, повідомлення, інші елементи упаковки, що супроводжують чи належать до органічної продукції (сировини). Не допускається його використання у власних назвах продуктів та торговельних марках при рекламуванні, а також у випадку

маркування продукції, яка перебуває на стадії перехідного періоду. Використання державного логотипа та маркування органічної продукції (сировини) здійснюється за наявності відповідного сертифіката.

Рис. 1. Державний логотип для органічної продукції (сировини) [15]

Сертифікат, який надає орган з оцінки відповідності, є підставою для внесення до Реєстру відомостей про осіб, яким надано право виробляти органічну продукцію (сировину). В Україні набув чинності Порядок ведення Реєстру виробників органічної продукції (сировини), затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2016 р. №505. Ведення Реєстру покладено на Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (далі – Держпродспоживслужба), яка зобов’язана підтримувати його в актуальному стані на офіційному веб-сайті. Створення довідкової бази про виробників органічної продукції (сировини) є довгоочікуваним в українському суспільстві. Його функціонування забезпечило б прозорість та довіру споживачів до органічної продукції та гарантувало б можливість ідентифікувати її виробників. Нажаль, на офіційному веб-сайті Держпродспоживслужби до цих пір цього Реєстру немає, що суперечить ст. 13 Закону, підриває довіру до органів державної влади та негативно позначається на розвитку органічної продукції в Україні. Такий стан речей вимагає посилення державного та громадського контролю у цій сфері, а також урегулювання на рівні Закону органів, уповноважених його здійснювати, видів та способів контролю.

Однією з гарантій виконання положень законодавства у сфері виробництва та обігу органічної продукції (сировини) є наявність юридичної відповідальності. Так у ч. 1 ст. 38 Закону міститься відсильна норма, згідно з якою винні особи несуть відповідальність відповідно до закону. Власне у ч. 2 ст. 38 Закону закріплено, що у разі виявлення порушень вимог, встановлених для виробництва, переробки, зберігання, реалізації органічної продукції, орган з оцінки відповідності анулює відповідний сертифікат. З огляду на досвід зарубіжних країн юридичну відповідальність у цій сфері необхідно посилити. Наприклад, у США до порушників законодавства у сфері виробництва органічної продукції застосовується штраф у розмірі 10 тис. доларів, а за видачу фальшивого сертифікату – ув’язнення до п’яти років [6, с. 92]. У зв’язку з цим підтримуємо пропозицію розробників Законопроекту

щодо необхідності запровадження відповідальності операторів на ринку органічної продукції, введеної в обіг або реалізованої з порушенням вимог законодавства у цій сфері у вигляді штрафу та її конфіскації. На нашу думку, цю норму доцільно було б внести до чинного Закону, закріпивши відповідні санкції до юридичних і фізичних осіб у разі порушення ними вказаного законодавства. Крім того, необхідно запровадити відповідальність органу сертифікації органічної продукції шляхом виключення його з Реєстру операторів та позбавлення права зайняття такою діяльністю.

В контексті проблеми юридичної відповідальності зазначимо, що в разі реалізації неорганічної продукції під виглядом органічної застосовується ст. 155² “Обман покупця чи замовника” та/або ст. 156¹ “Порушення законодавства про захист прав споживачів” Кодексу України про адміністративні правопорушення. Ці норми мають загальну дію, тому поширюються і на правопорушення у сфері виробництва та обігу органічної продукції. Але розмір штрафів, які передбачені ними, вкрай мізерний, що не зовсім ефективно гарантує дотримання правопорядку.

Якщо реалізується неорганічна продукція під виглядом органічної, то, на нашу думку, також порушується ст. 15-1 “Поширення інформації, що вводить в оману” Закону України “Про захист від недобросовісної конкуренції”. Тому органи Антимонопольного комітету України вправі прийняти обов’язкові для виконання рішення, передбачені ст. 30 Закону України “Про захист від недобросовісної конкуренції” від 7 червня 1996 р. До речі, приклади введення в оману споживачів шляхом поширення неправдивих відомостей щодо органічної продукції непоодинокі. Наприклад, ТОВ “Лідер chek” на упаковці соняшникового насіння містило твердження, що “Хомка” є органічним продуктом. Приватне підприємство “Інтерпласт” безпідставно маркувало салати листові “Екологічно чистий продукт”. ТОВ “АСС” позначало томатну пасту “Помідора” твердженням: “Якісний продукт еко”[16]. Це вкотре підтверджує потребу підвищення юридичної відповідальності виробників органічної продукції та її врегулювання в базовому Законі.

Висновки. Підводячи підсумок, слід зазначити, що в Україні загалом сформована нормативно-правова база, яка врегульовує виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції. Однак вона потребує удосконалення шляхом внесення змін і доповнень до чинного Закону, а також прийняття низки підзаконних актів у цій сфері. З метою усунення колізії Закону в частині суб’єктів органічної продукції пропонуємо внести зміни до ст. 2, виклавши її у такій редакції: “1. Цей Закон регулює відносини у сфері виробництва та обігу органічної сільськогосподарської продукції (сировини). 2. Дія цього Закону не поширюється на сільськогосподарську продукцію (сировину), призначену (вироблену) для особистого споживання”.

Для забезпечення конкурентоспроможності органічної сільськогосподарської продукції, практичної реалізації законодавства у цій сфері рекомендуємо: доповнити Закон положеннями, які б розкривали конкретні заходи держави, спрямовані на підтримку виробництва та обігу цієї продукції; законодавчо унормувати положення щодо державного та громадського контролю у даній галузі; запровадити юридичну відповідальність операторів на ринку органічної продукції, введеної в обіг або реалізованої з порушенням вимог законодавства, у вигляді штрафу та її конфіскації; ввести юридичну відповідальність органу сертифікації органічної продукції шляхом виключення його з Реєстру операторів та позбавлення права зайняття такою діяльністю.

Список використаних джерел

1. The world of organic agriculture. Statistics & Emerging trends 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.organic-world.net> – Назва з екрану.
2. Сертифікаційна компанія “Органік стандарт” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.organicstandard.com.ua/ – Назва з екрану.
3. Калетнік Г.М. Державна фінансова підтримка сільськогосподарських товаровиробників / Г.М. Калетнік, Н.В. Пришляк // Економіка АПК. – 2010. – №8. – С. 52-55.
4. Жулкевич Н.О. Передумови становлення і розвитку органічного агровиробництва / Н. О. Жулкевич // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Економіка. – 2016. – Вип. 1 (47). – Т. 2. – С. 223-228.
5. Кутаренко Н.Я. Розвиток органічного сільського господарства в агропродовольчій системі України: дис. ... канд. економ. наук: 08.00.03 / Н. Я. Кутаренко. – Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2015. – 222 с.
6. Прутська О.О. Сільське господарство США: висновки для України : монографія / О. О. Прутська. – Вінниця: ТОВ “Фірма “Планер”, 2012. – 160 с.
7. Проблеми правового забезпечення сталого розвитку сільських територій в Україні : монографія / А.П. Гетьман, І.В. Ігнатенко, В.М. Корнієнко та ін.; за ред А.П. Гетьмана та М.В. Шульги. – Х. : Право, 2016. – 360 с.
8. Берлач Н. А. Адміністративно-правові засади формування органічного напрямку у сільському господарстві України : монографія / Н.А. Берлач. – К.: Нова ідеологія, 2010. – 398 с.
9. Дмитренко І.М. Сільськогосподарське виробництво органічної продукції як один із чинників забезпечення екологічної безпеки: правовий аспект / І.М. Дмитренко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО. – 2016. – Вип. 36. – Т. 1. – С. 190-192.
10. Домбровський С. Ф. Новели в аграрному законодавстві про виробництво органічної сільськогосподарської продукції і сировини в Україні / С. Ф. Домбровський // Університетські наукові записки. – 2014. – №2 (50). – С. 266-274.
11. Мельник В.О. Зарубіжний досвід правового регулювання органічного виробництва (порівняльно-правовий аспект) / В.О. Мельник // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокристування України. – 2014. – Вип. 197. – Ч. 2. – С. 79-90.
12. Оверковська Т.К. Проблемні питання правового регулювання органічного виробництва у сільському господарстві / Т.К. Оверковська // Актуальні проблеми юридичної науки : зб. тез міжнарод. наук. конф. “Десяті осінні юридичні читання” (м. Хмельницький, 18-19 листоп. 2011 р.) : у 4 ч. – Частина друга. – Хмельницький : Вид-во Хмельн. ун-ту управління та права, 2011. – С. 191-192.
13. Прокопчук Н. Державна підтримка органічного сільськогосподарського виробництва [Електронний ресурс] / Н. Прокопчук. – Режим доступу : <http://fruit-world.net/> – Назва з екрану.
14. Вдовіченко А. В. Перспективні напрями державної підтримки органічного сільського господарства в Україні / А. В. Вдовіченко // Агросвіт. – 2016. – №17. – С. 44-49.
15. Про затвердження державного логотипу для органічної продукції (сировини) : наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 25 грудня 2015 р. № 495 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 9. – Стор. 89. – Ст. 424.
16. Виявлені факти застосування суб’єктами господарювання некоректних (сумнівних) екологічних (органічних) маркувань відносно товарів чи виробів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gpp.in.ua/> – Назва з екрану.

Список джерел в транслітерації / References

1. The world of organic agriculture. Statistics & Emerging trends 2017 [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.organic-world.net/> – Nazva z ekranu.
2. Sertyfikatsiyna kompaniya “Orhanik standart” [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: www.organicstandard.com.ua/ – Nazva z ekranu.
3. Kaletnik H. M. Derzhavna finansova pidtrymka silskohospodars'kykh tovarovyrobnykiv / H. M. Kaletnik, N. V. Pryshlyak // *Ekonomika APK*. – 2010. – № 8. – S. 52-55.
4. Zhulkevych N. O. Peredumovy stanovlennya i rozvytku orhanichnoho ahrovyrobnytstva / N. O. Zhulkevych // *Naukovyy visnyk Uzhhorodskoho natsional'noho universytetu. Seriya Ekonomika*. – 2016. – Vyp. 1 (47). – T. 2. – S. 223–228.
5. Kutarenko N. Ya. Rozvytok orhanichnoho silskoho hospodarstva v ahroprodovolchiy systemi Ukrayiny: dys. ... na zdobuttya nauk. stup. k. e. n.: 08.00.03. – Chernivtsi: Chernivetskyi natsionalnyi universytet imeni Yuriya Fed'kovycha, 2015. – 222 s.
6. Prut's'ka O.O. Silske hospodarstvo SShA: vysnovky dlya Ukrayiny : monohrafiya / O.O. Pruts'ka. – Vinnytsya: TOV “Firma “Planer”, 2012. – 160 s.
7. Problemy pravovoho zabezpechennya staloho rozvytku sil'skykh terytoriy v Ukraini : monohrafiya / A.P. Het'man, I. V. Ihnatenko, V.M. Korniyenko ta in. ; za red A.P. Het'mana ta M. V. Shul'hy. – Kh. : Pravo, 2016. – 360 s.
8. Berlach N.A. Administratyvno-pravovi zasady formuvannya orhanichnoho napryamu u sil's'komu hospodarstvi Ukrayiny : monohrafiya / N.A. Berlach. – K.: Novaya ydeolohyya, 2010. – 398 s.
9. Dmytrenko I.M. Silskohospodarske vyrobnytstvo orhanichnoyi produktsiyi yak odyin iz chynnykiv zabezpechennya ekolohichnoyi bezpeky: pravyvy aspekt / I. M. Dmytrenko // *Naukovyy visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya PRAVO*. – 2016. – Vyp. 36. – T. 1. – S. 190-192.
10. Dombrovs'kyi S.F. Novely v aharnomu zakonodavstvi pro vyrobnytstvo orhanichnoyi sil's'kohospodars'koyi produktsiyi i syrovyny v Ukraini / S. F. Dombrovs'kyi // *Universytet's'ki naukovy zapysky*. – 2014. – № 2 (50). – S. 266-274.
11. Mel'nyk V.O. Zarubizhnyy dosvid pravovoho rehulyuvannya orhanichnoho vyrobnytstva (porivnyal'no-pravovyy aspekt) / V.O. Mel'nyk // *Naukovyy visnyk Natsional'noho universytetu bioresursiv i pryrodokrystuvannya Ukrayiny*. – 2014. – Vyp. 197. – Ch. 2. – S. 79-90.
12. Overkovs'ka T.K. Problemni pytannya pravovoho rehulyuvannya orhanichnoho vyrobnytstva u sil'skomu hospodarstvi / T.K. Overkovs'ka // *Aktual'ni problemy yurydychnoyi nauky : zb. tez mizhnarod. nauk. konf. “Desyati osinni yurydychni chytannya” (m. Khmelnytskyi, 18-19 lystop. 2011 r.) : u 4 ch. – Chastyna druha. – Khmel'nyts'kyi : Vyd-vo Khmeln. un-tu upravlinnya ta prava, 2011. – S. 191-192.*
13. Prokopchuk N. Derzhavna pidtrymka orhanichnoho silskohospodars'koho vyrobnytstva [Elektronnyy resurs] / N. Prokopchuk. – Rezhym dostupu : <http://fruit-world.net/> – Nazva z ekranu.
14. Vdovichenko A.V. Perspektyvni napryamy derzhavnoyi pidtrymky orhanichnoho sil's'koho hospodarstva v Ukraini / A. V. Vdovichenko // *Ahrosvit*. – 2016. – № 17. – S. 44-49.
15. Pro zatverdzhennya derzhavnogo lohotypu dlya orhanichnoyi produktsiyi (syrovyny) : nakaz Ministerstva aharnoyi polityky ta prodovolstva Ukrayiny vid 25 hrudnya 2015 r. № 495 // *Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny*. – 2016. – № 9. – Stor. 89. – St. 424.
16. Vyyavleni fakty zastosuvannya subyektamy hospodaryuvannya nekrektnykh (sumnivnykh) ekolohichnykh (orhanichnykh) markuvan vidnosno tovariv chy vyrobiv [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.gpp.in.ua/> – Nazva z ekranu.

ANNOTATION LEGAL REGULATION OF THE ORGANIC AGRICULTURAL PRODUCTION IN UKRAINE

MELNYCHUK Olha,
*Doctor of Juridical Sciences, Associate Professor,
Dean of the Faculty of Management and Law,*

MELNYCHUK Maksym ,
*Candidate of Juridical Sciences,
Senior Lecturer of the Department of Law,
Vinnytsia National Agrarian University
(Vinnytsia)*

The normative legal acts which regulate the relations in the sphere of production and turnover of the organic agricultural products have been analyzed. The advantages of the legal definition of “organic production (raw materials)” in comparison with European standards in this area have been considered. The amendments to the Law of Ukraine “About the Production and Turnover of Organic Agricultural Products and Raw Materials” aimed at resolving conflicts in the part of the subjects of its actions have been proposed. It is recommended to normalize the measures of the state's support of production and turnover of organic products. The need in legislative regulation by the state and public control in this sphere has been proved. The necessity of introducing legal liability for operators of the organic market, who sell their products, violating the requirements of the legislation, in the form of a fine and confiscation of the products, and for the certification body – by excluding it from the Operators' Registry and the deprivation of the right to be engaged in such activities has been grounded.

Key words: organic production, turnover, raw materials, legal regulation, European standards, legal liability.

Fig. 1. Lit. 16.

АННОТАЦИЯ ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ПРОИЗВОДСТВА ОРГАНИЧЕСКОЙ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ПРОДУКЦИИ В УКРАИНЕ

МЕЛЬНИЧУК Ольга Фёдоровна,
*доктор юридически наук, доцент,
декан факультета менеджмента и права,
Винницкий национальный аграрный университет,*

МЕЛЬНИЧУК Максим Олегович,
*кандидат юридически наук,
старший преподаватель кафедры права,
Винницкий национальный аграрный университет
(г. Винница)*

Проанализированы нормативно-правовые акты, регулирующие отношения в сфере производства и оборота органической сельскохозяйственной продукции. Указаны преимущества легальной дефиниции “производство органической

продукции (сырья)” по сравнению с европейскими стандартами в этой сфере. Предложено внести изменения в Закон Украины “О производстве и обороте органической сельскохозяйственной продукции и сырья”, направленные на устранение коллизий в части субъектов его действия. Рекомендовано урегулировать мероприятия государства относительно поддержки производства и оборота органической продукции. Обоснована необходимость законодательного урегулирования государственного и общественного контроля в этой области. Доказана необходимость введения юридической ответственности операторов на рынке органической продукции, введенной в оборот или реализованной с нарушением требований законодательства, в виде штрафа и конфискации этой продукции, а органа сертификации органической продукции – путем исключения его из Реестра операторов и лишения права занятия такой деятельностью.

Ключевые слова: органическая продукция, производство, оборот, сырьё, правовое регулирование, европейские стандарты, юридическая ответственность.

Рис. 1. Лит 16.

Інформація про авторів

МЕЛЬНИЧУК Ольга Федорівна – доктор юридичних наук, доцент, декан факультету менеджменту та права, Вінницький національний аграрний університет (21000, м. Вінниця, вул. Пирогова, 3, e-mail: o.f.melnychuk@mail.ru).

МЕЛЬНИЧУК Максим Олегович – кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри права, Вінницький національний аграрний університет (21000, м. Вінниця, вул. Пирогова, 3, e-mail: maxim.melnychuk@mail.ru).

MELNYCHUK Olha – Doctor of Juridical Sciences, Associate Professor, Dean of the Faculty of Management and Law, Vinnytsia National Agrarian University (21000, Vinnytsia, Pirogov Str., 3, e-mail: o.f.melnychuk@mail.ru).

MELNYCHUK Maksym – Candidate of Juridical Sciences, Senior Lecturer of the Department of Law, Vinnytsia National Agrarian University (21000, Vinnytsia, Pirogov Str., 3, e-mail: maxim.melnychuk@mail.ru).

МЕЛЬНИЧУК Ольга Федоровна – доктор юридических наук, доцент, декан факультета менеджмента и права, Винницкий национальный аграрный университет (21000, г. Винница, ул. Пирогова, 3, e-mail: o.f.melnychuk@mail.ru).

МЕЛЬНИЧУК Максим Олегович – кандидат юридических наук, старший преподаватель кафедры права, Винницкий национальный аграрный университет (21000, г. Винница, ул. Пирогова, 3, e-mail: maxim.melnychuk@mail.ru).

